

Φώτιος Σχοινᾶς

*Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία
Ὅλοκληρωτικὸ Κράτος ἢ Κράτος Δικαίου;
Πολιτικὴ ἰδεολογία τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους*

*Ἐκδόσις Φώτιος Σχοινᾶς,
Ἀθήνα 2008, σελίδες 182.*

Ὁ Γάλλος φιλόσοφος Michel Onfray (Μισέλ Ὀνφραϊ) στὸ βιβλίον του *Πραγματεία περὶ ἀθεολογίας* ἔχει χαρακτηρίσει τὴν Χριστιανικὴ Αὐτοκρατορία ποὺ ἴδρυσε ὁ Μ. Κωνσταντῖνος τὸ 330 μ.Χ. ὡς τὸ πρῶτο Ὅλοκληρωτικὸ Κράτος τῆς Εὐρώπης.

Συγκεκριμένα γράφει: «**Ὅ**τι καθορίζει σήμερα τὰ ὀλοκληρωτικὰ καθεστῶτα ἀντιστοιχεῖ σημεῖο πρὸς σημεῖο στὸ Χριστιανικὸ Κράτος ἔτσι ὅπως τὸ οἰκοδομοῦν οἱ διάδοχοι τοῦ Κωνσταντίνου: ἡ χρῆση τοῦ καταναγκασμοῦ, οἱ διώξεις, τὰ βασανιστήρια, οἱ βανδαλισμοί, ἡ καταστροφή βιβλιοθηκῶν καὶ συμβολικῶν τόπων, ἡ ἀτιμωρησία τῶν δολοφόνων, ἡ πανταχοῦ παρουσία τῆς προπαγάνδας, ἡ ἀπόλυτη ἐξουσία τοῦ ἀρχηγοῦ, ἡ ἀνάπλαση ὀλόκληρης τῆς κοινωνίας σύμφωνα μὲ τις ἀρχές τῆς κυβερνητικῆς ἰδεολογίας, ἡ ἐξόντωση τῶν ἀντιφρονούντων, τὸ μονοπώλιο τῆς νόμιμης βίας καὶ τῶν μέσων ἐνημέρωσης, ἡ κατάργηση τοῦ ὀρίου μεταξὺ ἰδιωτικῆς ζωῆς καὶ δημόσιου χώρου, ἡ γενικὴ πολιτικοποίηση τῆς κοινωνίας, ἡ ἐξάλειψη τῆς

πολυφωνίας, ή γραφειοκρατική όργάνωση, ό έπεκτατισμός, όλα τους σημεΐα πού χαρακτηρίζουν τόν άνέκαθεν όλοκληρωτισμό καθώς και έκεινον τής χριστιανικής Αυτοκρατορίας»¹.

Όμοίως σέ διάλεξε πού έδωσε στην Αθήνα τόν Νοέμβριο τού 2006 έπανελάβε μετ' έμφάσεως τόν χαρακτηρισμό τού Χριστιανικού Κράτους τού Μ. Κωνσταντίνου ως τού πρώτου όλοκληρωτικού κράτους τής Εύρώπης. **Μ**άλιστα μίλησε για «χριστιανικό πραξικόπημα» στην ίστορία, έπειδή κατ' αυτόν ό Χριστιανισμός είναι έφευρέτης και προαγωγός τού όλοκληρωτισμού².

Εμείς στην παρούσα έργασία μας θα έξετάσουμε εάν αυτοί οί χαρακτηρισμοί, ή καλύτερα αυτές οί μομφές, τού Γάλλου φιλοσόφου, εύσταθούν. **Θ**ά έξετάσουμε εάν τόν Κράτος τού Μ. Κωνσταντίνου και τών διαδόχων του είναι Όλοκληρωτικό Κράτος ή άντιθέτως Κράτος Δικαίου. Όμοίως θα έξετάσουμε εάν ό Μ. Κωνσταντίνος είναι ό έφευρέτης και ό έγκαθιδρυτής τής άπόλυτης μοναρχίας ή εάν αυτή είχε έγκαθιδρυθεί ήδη άπό καιρό και ό Μ. Κωνσταντίνος άπλως την παρέλαβε, την έχρησιμοποίησε βέβαια, αλλά την κατέστησε κατά πολύ φιλανθρωπότερη.

* * *

Περιεχόμενα τού βιβλίου

Είσαγωγή.

1. Μέγας Κωνσταντίνος και δημοκρατία - άπόλυτη μοναρχία.
2. Η πολιτική τού Μ. Κωνσταντίνου.
3. Η έννοια τού όλοκληρωτικού κράτους και τού κράτους δικαίου.
4. Η άντίληψη περι θείας προελεύσεως τού Βυζαντινού κράτους.

1. Michel Onfray, *Πραγματεΐα περι άθεολογίας: Φυσική τής μεταφυσικής*, μετάφραση Σαπφώ Διαμάντη, έκδ. Έξάντας, Αθήνα 2006, σελ. 190.

2. Βλ. έφημερίδα «Βήμα», 24 Νοεμβρίου 2006.

5. Τὸ Βυζαντινὸ κράτος εἶναι κράτος δεσποτικὸ, ἀλλὰ καὶ κράτος δικαίου.
6. Βυζαντινὴ διοίκηση καὶ διπλωματία.
7. Ἡ Βυζαντινὴ κοινωνία.
8. Ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ μέριμνα γιὰ κοινωνικὴ δικαιοσύνη ὡς βασικὲς πολιτικὲς ιδιότητες τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα.
9. Τὸ Βυζαντινὸ κράτος ἦταν κράτος πρόνοιας.
10. Ἡ Βυζαντινὴ οἰκουμένη.
11. Τὸ Ἑλληνικὸ ὑπόβαθρο τῆς Βυζαντινῆς μοναρχίας.
12. Βυζάντιο καὶ παιδεία.
13. Βυζάντιο καὶ πλουραλισμός.
14. Τὸ ἰδιωτικὸ-ποινικὸ δίκαιο τοῦ Βυζαντίου.
15. Τὸ «ὑπαρξιακὸ» κράτος τῶν Βυζαντινῶν.
16. Ἡ συμβολὴ τῆς Ἐκκλησίας στὸν ἔξανθρωπισμὸ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους.
17. Ὁλοκληρωτισμὸς καὶ Βυζάντιο.

Συμπεράσματα.

Βιβλιογραφία.

